

Laululinnud baltisaksa kultuuris

Ulrike Plath, baltisaksa ajaloo ja kultuuri professor

Baltisaksa kultuur on kuulunud sajandeid Eesti kultuuriruumi ning jätnud oma jalajälgi pea igale poole. Siiski tundub, et on teemasid, kus baltisaksa ja eesti kultuur eriti kokku ei kasvanud. Üks neist on suhtumine laululindudesse, keda eestlased on alati austanud ja vaid eemalt imetlenud. Baltisakslastega oli lugu keerulisem, nagu võime lugeda 1785. aastal Riias avaldatud ano-

*Kui põgenevad teised linnud,
sind, armas laulik, näen ma veel.
Üks väike punakurgukene naagus põõsas-
seal sädistad sa minule.*

*Oi! Hoidu nendest mustist marjust,
mis välja paneb noormees nurjatu!
Kui tunned kõhus nälja pitsitust,
sa lenda siia, ole tervitud!*

*Sind ootan siin,
sa pole mulle tülik,
mu laua ääres täie peoga
raasukesi sulle külin!*

*Hüple vabalt ringi,
ma ei jahi sind,
toolide ja laua ümber lipsa,
haljal' kuuseoksal' toeta end!*

*Pimedatel päevil trööstib mind
su vaikne linnukeel,
sinu rõõm ja vähenõudlik olek
olgu juhatajuseks minulegi eluteel.*

nüümse autori luuletusest „Punarind“ (saksa keelest tõlkinud Elle-Mari Tali-vee ja Kadri Tüür).

Luuletuses on vihje neljale erinevale viisile, kuidas baltisaksa ja laiemalt Kesk-Euroopa kultuuris laululindudega ümber käidi: neid armastati ja toideti, aga samal ajal ka püüti, peeti kodus puurilinnuna ja söödi.

Laululindude toitmine ja pidamine mõisates ja linnamajades oli 18. ja 19. sajandil laialt levinud komme. Kodudes peeti tervet hulka linde, näiteks rasva- ja sinitihaseid, rohe- ja põhjavinte, ohakalinde, samuti sini- ja punarindasid. Viimaste kohta öeldi, et kui neil lasta toas vabalt ringi lennata ja neid korralikult toita, võivad nad siseruumides vastu pidada isegi kuni kaks aastat. See tähendab – toita mitte koogikestega, vaid piimas leotatud saia, leedrimarjade ja eelkõige sipelgamunadega, mida üldiselt peeti lindude jaoks kõige paremaks toiduks. Sipelgamunade olulisusest lindude pidamisel räägib ka see fakt, et neid veeti Tallinna sadamast veel 19. sajandi lõpul tonnide kaupa välja Kesk-Euroopasse, kus tol ajal olid levinud suured linnukasvatused ja sealsed metsad olid seetõttu sipelgatest tühjaks korjatud. Sipelgamunade korjamisega tegelesid väljaõppinud spetsialistid ja see oli omaette elukutse.

Laululinde peeti mitmel põhjusel. Näiteks muusträstaid ja leevikesi peeti nende ilusa laulu pärast, kusjuu-

Saksa kunstniku Johann Georg Meyeri maal "Väike linnukaupmees", 1851.

ALLIKAS: INTERNET

res jagati ka juhtnööre, kuidas õpetada leevikestele keerulisemaid meloodiaid, näiteks kirikulaule. Siniraagu ja pasknääre peeti nende oskuse pärast rääkida või vähemalt teha inimese moodsid häält. Kumbki liik ei pidanud aga tubastes oludes hästi vastu, nad surid varakult või muutusid teiste lindude vastu agressiivseks.

Agressiivsus oli probleemiks ka tihaste puhul, kes kippusid vangistuses teiste laululindude ajusid ja magavate laste silmi peast nokkima. [Loe edasi](#) ➤

Algab turteltuvi aasta

1. jaanuaril algaval turteltuvi aastal tutvustatakse ja uuritakse meie kaht pesitsevat liiki – turteltuvi ja kaelus-turteltuvi. Aasta jooksul püüame vaatlejate abiga parandada teadmisi nende arvukusest, elupaigakasutusest jm. Uuest aastast ootame kõigi linnuhuviliste vaatlusandmeid, kavas on tuvide vär-

vimärgistamine, luule-, joonistus- ja postkaardikonkurss, loodusõhtud jm. Traditsiooniline aasta linnu postmark ilmub 14. veebruaril. Peagi leiab kogu info aasta linnu veebilehelt www.eoy.ee/turteltuvi. Turteltuvi aastat veab Jaanus Elts. Lisateave: jaanus.elts@eoy.ee, 5153641.

JOONISTUS: MARIIS SUUR

Kõige sagedamini peeti linde nende ilu ja rõõmsameelsuse tõttu. Üks armastatumaid kodulinde oli punarind, kellele omistati paljusid häid omadusi, sealhulgas inimsõbralikkust.

Selleks, et linnukesi kätte saada, kasutati paljusid meetodeid. Juba keskajast peale püüti neid võrkude ja klappidega. Lindude ligimeelitamiseks kasutati toiduraasukesti või puuris peetavaid peibutuslinde. Peale selle kasutati mitmesuguseid lõkse, linge ja liimiga määratud nõõre. Laululinde püüti nagu suuremaidki linde veel püssi või ka luuletuses mainitud mürgitatud marjade, terade ja hernestega. Lindude laskmisega tegelesid eeskätt väikesed poisid, kes laululinnujahi kaudu õppisid selgeks püssi kasutamise. Teada on ka juhtum, kus poiss laskis laululinnu mõisa katuselt, mille tulemusena puust katus ja terve mõis põlema läks.

Miks aga tapeti laululinde? Nii mõnegi laululinnu liha peeti väga maitsvaks. Terves Kesk-Euroopas oli laululindude söömine levinud varauusajal, eriti aga valgustusajastul. Seetõttu kohatame seda traditsiooni ka Baltikumis. On teateid, et siin söödi selliseid liike nagu hallrastas, kuldnokk, mustrastas, vindid, tihased, peoleo, pasknäär, kiivitaja, rukkirääk, vutt, siidisaba, lookesed ning isegi rähnid, rääkimata juba suurematest jahilindudest, keda olid metsad täis. Kõige maitsvamateks laululindudeks peeti lookesi ja rästaid, siidisaba liha peeti vürtsikaks. Aga näiteks tihaseid söödi Liivimaal vähem kui Saksamaal, sest siin oli teiste liikide valik looduses suurem.

Teati hästi, millal üht või teist liiki lasta, see tähendab, millal nende liha vastavalt lindude aastaajalisele toiduselele maitsvaks muutus. Nõnda õpetati, et pasknääre tuleks lasta ainult pärast kirsside söömist, väike-koovitajaid aga mustikate valmimise ajal, sest siis on tema liha hõrk ja isegi sinaka tooniga. Punarina kohta loeme Prantsuse välja-paistva gurmeeroogade asjatundja Baltazar Grimod de La Reynière'i kokaraamatust "Almanach des Gourmands"

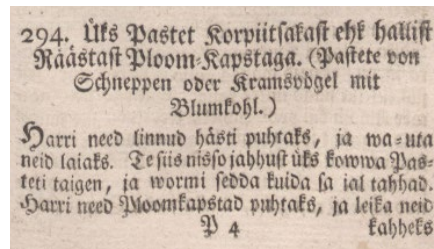
Keskajases teoses „Tacuinum sanitatis“ avaldatud tundmatu autori joonistus tuvide püüdmisest klapplõksuga.

ALLIKAS: INTERNET

aastast 1803: "Punarind on ehe näide kurvast tõsiasjast, kuidas gurmaan on ebainimlikkuse ja julmuse kõrgeimal astmel: tal ei ole kahju isegi sellest väikesest ilusast rändlinnukesest, kes võiks kaitstud olla juba kas või oma rõõmsameelsuse ja usaldava iseloomu tõttu." Punarind kujutab endast Reynière'i sõnul kahtlemata väga maitsvat praadi ja raguud, kuigi autor on sunnitud lisama, et neid linde on siiski soovitatav süüa alles pärast rammusat õhtusööki, "sest ka kõige ilusam punarind ja rasvasem looke on hea isuga mehe käes vaevalt midagi enam kui suutäis hambatikke, mida saaks paremini kasutada suu puhastamiseks kui selle täitmiseks".

Kõige levinum lind baltisaksa kokaraamatutes on hallrastas. Näiteks retsept "Hallid räästad ang Sürpriis" aastast 1781 koosneb nülitud hallrastastest, mis vardas praeti ning serveeriti mürklitest, šampinjonidest ja sidrunist keedetud soustiga. Laululindude liha kasutatigi peamiselt soustis või tehti

Pasknäär maitseb kõige paremini pärast kirsside söömist. JOONISTUS: JOHN GERRARD KEULEMANS

Metskurvitsa või rästapasteedi retsept 1781. aasta kokaraamatust.

ALLIKAS: TÜ RAAMATUKOGU DIGIHOOGU EÉVA

koos kontidega raguud. Sageli pandi erinevad linnuliigid toidus kokku ja lisati ka loomaliha, mokkalid jm. Toitudes kasutati palju vürtse ja lisandeid (oliivid, kapparid, seemed jm). Laululindudest tehti ka pasteeti, rulaadi jms. Ööbikukeelte söömine pole baltisaksa kultuuris või vähemalt meie aladel siiski kinnitust leidnud.

Laululinde püüti, neid armastati, neid söödi ja tihti oli võimalik pidada ning armastada või süüa ühe ja sama liigi esindajaid. Siiski olid laululinnud baltisaksa kultuuris ka midagi enamat: neid jälgiti, neid jumaldati nende rõõmsameelsuse ja ilu pärast ning neid peeti murevaba elu metafooriks. Olla sama muretu kui laululind, oli inimestele eeskuju, mille poole püüelda.

Digiscoping

Richard Viidalepp, Focus Nordicu Eesti piirkonnajuht

Digiscoping'u all mõistetakse digikaamera või -telefoni ühendamist vaateoruga, mille tulemusena saadakse mitmekümnekordse suurendusega foto või video. Vaateoru ja kaamera optilise võimekuse kombineerimine võimaldab tublisti ületada traditsiooniliste teleobjektiivide võimalusi ning tihti on tehnikagi palju kompaktsem.

Digiscoping'u ajastu algas umbes kakskümmend aastat tagasi. Toona oli tegemist peamiselt üksikute entusiastide kodustes tingimustes valmistatud rakistega. Selle konstruktsiooni ülesseadmine oli tihti keerukas ja aeganõudev. Samuti ei olnud digikaamerad siis veel disainitud pildistamiseks läbi mingi optilise lisaseadme. Uus kontseptsioon äratas kiiresti huvi loodusvaatlejate hulgas. *Digiscoping*'u abil saadud fotod levisid internetifoorumites, inspireerisid järjest enam seda uut võimalust proovima ja arendama. Optika ja digitehnoloogia kombineerimine on arenenud väga kiirelt.

Praeguseks on vaateorude valmistajad muutnud seadmed kaamera- või telefoniadapteri abil lihtsalt ja kiirelt liidetavaks. Tooted on arenenud peamiselt kahes suunas: nutitelefoni ning peegel- või hübriidkaamerate ühendamiseks mõeldud adapterid. *Digiscoping* kompaktkameratega on jäämas tagaplaanile. Abivahendid on olemas ka telefoni ja binokli ühendamiseks.

Pilti saab teha ka lihtsalt telefoni või fotoaparaati vastu vaateoru okulaari hoides. Adapter fikseerib aga kaamera stabiilselt ja hoiab selle objektiivi samal joonel vaateoru okulaari optilise teljega, mis on oluline kvaliteetsema pildi saamiseks. Nii on ka käed vabad vaateoru täpseks suunamiseks ja teravustamiseks. Adapterite valik on väga lai – universaalsetest telefonikinnitustest

Pildistamisel on kasutatud telefoni iPhone 6s või SE, Kowa iPhone'i adapterit, vaateoru Kowa 884, okulaari TE-11WZ 25–60x maksimaalset suurendust, mis teeb fookuskauguseks ca 1740 mm.

Fotod: ROBERT WILTON

ainult ühele tootele disainitud mudelini. Kõige parema tulemuse annab konkreetse vaateoru ja seadme ühendamiseks loodud spetsiaalne adapter. Selliseid võib üldiselt leida vaid enim kasutatavatele ja tuntuimatele telefoni- ja kaameramarkidele. Milline on parim võimalus konkreetse toru ja telefoni või fotoaparaadi ühendamiseks, seda tuleb uurida tootja kodulehelt, küsida müügiesindajalt või sageli lihtsalt guugelda. Telefoniadapterite ja abivahendite hinnad algavad umbes kümnest eurost ja küündivad üle saja, peegelkaamera kindlale mudelile loodud adapter võib maksta aga isegi üle 500 euro.

Nagu iga uus asi vajab ka *digiscoping* kiirelt kvaliteetse pildi tegemiseks katsetamist ja harjutamist. Alustada tasub suuremate liikumatute objektidega. Mida suurem suurendus, seda enam mõjutab pildi kvaliteeti vaateoru või kaamera pisimigi värin. Seda aitab vähendada kvaliteetne stabiilne statiiv ja sujuva liikuvusega pea, samuti on soovitatav kasutada distantspäsitikut. Mitmel telefonimudelil saab selleks pruukida kõrvaklappide juhtmel olevaid helivaljuse reguleerimise nuppe.

Parima kvaliteediga, fotokonkursile sobivaid pilte saab praegu üldiselt teha siiski vaid peegelkaamera ja spetsiaalse keermega adapteri abil, mis kinnitub otse kaamera bajonetile. Vaid üksikud adapterid võimaldavad kasutada kaamera automaatset teravustamist. Vaja on ka häid valgusolusid, eriti telefoniga pildistades. Muidugi mõjutab tulemust oluliselt vaateoru kvaliteet. *Digiscoping* on peamiselt hea ja lihtne vahend haruldaste ja huvitavate vaatluste tõendamiseks ja jäädvustamiseks, fotolt hiljem liigi määramiseks, rõngaste lugemiseks vm täpsustuste tegemiseks.

Vaata lugu koos pildigaleriiga veebilehelt www.eoy.ee/node/975.

Digiscoping'u plussid ja miinused.

- ✓ Võimalik väga suur suurendus.
- ✓ Pilti saab teha kaugelt ja linde häirimata.
- ✓ Võib asendada fotoaparaati või teleobjektiivi.
- ✗ Kaamera kinnitamisele ja teravustamisele kulub aega.
- ✗ Liikuva objekti pildistamine on keeruline.
- ✗ Vajab häid ilmastiku- ja valgusolusid.
- ✗ Pildi kvaliteet.

Fotod: KOWA

Salu-, põhja- ja taigatihane

Margus Ots

Salutihase ehk endise nimetusega sootihase ülapiil on põhjatihasest pruunima tooniga, must kurgulaik on väiksem ja kokkupandud tiival kontrastset heledat tiivapaneeli ei moodustu. Isas- ja emaslind on sarnased. Salutihase laul on heledate korduvate silpide jada „dip-

Salutihane.

FOTO: UHU PAAL

dipdip...“ või „tüvit-tüvit-tüvit...“. Kutsehüüd on kõlav „pistjä“ või korratav „tsiu-dädä-dä-deh“ ja ärevushüüd tärisev „drrrr“.

Salutihase levila on jagunenud kaheks: Euroopas ulatub see Pürenee poolsaarest Uuralite ja Türgini, Aasias Mongooliast Jaapanini. Läänemerele on levila piiriks Soome laht ja meie põhjannaabrite juures on salutihane haruldus. Kuni 2010. aastani oli Soomest teada kokku vähem kui 40 salutihase vaatlust, 2010. aasta sügisrändel registreeriti seal üllatuslikult üle 120 vaatluse, hilisemast ajast on taas teada vaid mõned üksikud leiud. Eestis on salutihane üldlevinud ja tavaline haudelind ning talvitaja. Salutihaseid pesitseb meil 50 000 – 80 000 paari ja talviseks arvukuseks hinnatakse 100 000 – 200 000 isendit.

Salutihane pesitseb leht- ja segametsades ning parkides ja aedades. Ta

ehitab pesa puuõõnsusse, mõnikord ka pesakasti. Pesa kõrgus sõltub sobiva õõnsuse kõrgusest ja pesi on leitud nii maapinna lähedalt kui ka rohkem kui 10 m kõrguselt. Pesamaterjalina kasutab salutihane sammalt ja kuivi kõrsi, sisevooderduseks karvu ja taimevilla. Salutihase täiskurnas on 6–9 valget, roostepruunide täppidega muna. Haudumine kestab 13–15 päeva ning haub vaid emaslind, keda isaslind kogu haudeperioodi jooksul toidab. Pojad lahkuvad pesast 16.–20. elupäeval.

Salutihase toiduks on peamiselt putukad ja teised väikesed selgrootud, talvepoolsaastal ka taimede seemned. Salutihane on paigalind. Talvel tegutsevad nad koos teiste tihastega segasalkades. Meelsasti külastab ta talvel ka lindude toidumaju.

Rõngastatud lindude taasleidude põhjal on teada, et Rootsis on salutihane elanud vähemalt 11 aasta ja 11 kuu vanuseks. Tavaliselt elab salutihane 2–3 aasta vanuseks.

Põhjatihane on väga sarnane salutihasega: mõlemad liigid on musta pealae, pruunika ülapiile ja valge alapoolega. Põhjatihase ülapiil on hallima tooniga, must kurgulaik on suurem ja kokkupandud tiival moodustub küünrahoosulgede heledatest servadest kontrastne hele tiivapaneel. Isas- ja emaslind on sarnased. Lihtsam on põhja- ja salu-

Põhjatihane.

FOTO: KAARL ADAMI / ADAMIFOTO.COM

tihist eristada hääle järgi. Põhjatihase laul on mets-lehelinnu häälsusega sarnanev nukker „diü-tiü-tiü-tiü-tiü“ või ka kurinate, sidinate ja trillerduste jada. Põhjatihasele on iseloomulik venitatud kutsehüüd „däää däää“ või „tsi-ti-dää-dää-dää“.

Põhjatihane on Euraasias laialt levinud Lääne-Euroopast Vaikse ookeanini välja. Eestis on põhjatihane üldlevinud ja tavaline haudelind, läbirändaja ning talvitaja. Põhjatihaseid pesitseb Eestis 60 000 – 100 000 paari ja talviseks arvukuseks hinnatakse meil 200 000 – 300 000 isendit.

Põhjatihane pesitseb okas- ja segametsades. Ta uuristab pesaõõnsuse pehkinud puusse ja enamasti paikneb pesa maast vaid 1–2 m kõrgusel. Pesamaterjalina kasutab põhjatihane sammalt, kuivi kõrsi ja puuniint, sisevooderduseks karvu, taimevilla ja sulgi,

kuid mõnikord muneb ka otse õõnsuse põhjal leiduvale puupurule. Põhjatihase täiskurnas on 5–10 valget, roostepruunide täppidega muna. Haudumine kestab 13–15 päeva ning haub vaid emaslind, keda isaslind kogu haudeperioodi jooksul toidab. Pojad lahkuvad pesast 15. –19. elupäeval.

Põhjatihase toiduks on peamiselt putukad ja teised väikesed selgrootud, talvepoolsaastal ka taimede seemned ning marjad. Ta on paigalind, kes võib mõnel sügisel ette võtta ka ulatuslikuma rände. Talvel tegutsevad nad koos teiste tihastega segasalkades. Lindude toidumaju külastavad põhjatihased suhteliselt harva.

Rõngastatud lindude taasleidude põhjal on teada, et Soomes ja Briti saartel on põhjatihane elanud vähemalt 11 aasta ja 4 kuu vanuseks. Tavaliselt elab põhjatihane 2–3 aasta vanuseks.

Taigatihane.

FOTO: MATTI REHILÄ

Taigatihane sarnaneb põhjatihasega, kuid on veidi suurem, ulatuslikuma tumeda kurgulaiguga, roostjaspruuni küljega, pruunima ülapiile ja tuhmi tumepruuni pealae. Taigatihase kutsehüüd sarnaneb põhjatihase omaga: „si-si täh täh“. Laul on siristav „tjirrtjirrtjiri“ või „tsi-ürr tsi-ürr tsi-ürr“ või ka salutihase moodi „tsip tsiep tsiep“.

Taigatihane on põhjapoolne liik, kelle levila ulatub Euraasias Skandinaaviast Kirde-Aasiani ning Põhja-Ameerika

Alaskast Loode-Kanadani. Eestis on taigatihane eksikülaline, keda on Eesti Ornitoloogiaühingu juures tegutseva Eesti linnuharulduste komisjoni andmetel meil kohatud vaid kolm korda Pärnumaal Kablis: 11.10.1977 (Kalev Jaama, Kaarel Laus, Peeter Ild, rõngastatud), 18.10.1983 (Henn Vilbaste, Juta Vilbaste, Agu Leivits), 12.10.1986 (Agu Leivits, Henn Vilbaste, Katrin Kaldma, rõngastatud).

Selgusid parimad linnutundjad

Aasta linnu kodulehel veebruarist novembrini kestnud määramisvõistlusel oli 212 osalejat, neist algajaid 137 ja edasijõudnud 75. Mõlemas kategoorias tuli iga kuu vastata viiele hääle- ja pildiküsimusele. Võistlus oli lõpuni väga pingeline ja tasavägine. Kuna mõlemas raskusastmes oli parimatel võrdselt punkte, otsustas võitja vastamise kiirus. Algajate hulgas kogusid võrdselt maksimaalsed 50 punkti Aime Kütt ja Allar Tamm, esikoha sai viimases voorus kiiremini vastanud Aime. Kolmanda koha sai 49 punktiga Ene Määr, kes viimases voorus oli kiirem Heivi Varusest. Edasijõudnute hulgas kogusid võrdselt 47 punkti Toomas Mastik ja Kadri Niin-

salu, esikoha sai viimases voorus kiiremini vastanud Kadri. Kolmanda koha saavutas 44 punktiga Arvo Org, kes kiirusega edestas Andres Tamme. Võitjad said Photopointi poolt auhinnaks Pentaxi binokli, teise ja kolmanda koha omanikud Eesti Looduse poole aasta tellimuse. Viimase vooruga neljandale kohale jäänud osalejaid auhindas Tartu Ülikooli loodusmuuseum lohutuseks perepiletiga. Suur tänu kõigile osalejatele ja toetajatele: MTÜ Loodusajakiri, Tartu Ülikooli loodusmuuseum, Eesti Loodusmuuseum, Photopoint ja Keskkonnainvesteeringute Keskus. Eriti täname määramisvõistluse korraldajat Hannes Margussoni.

Määramisvõistluse edasijõudnute grupi võitja Kadri Niinsalu.

FOTO: TOOMAS MASTIK

Eesti Looduse fotovõistlus 2016

Eesti Looduse 2016. aasta fotovõistlusele saadeti 1232 pilti 199 autorilt. Pilte hindasid Toomas Kukk, Indrek Rohtmets, Margus Ots, Ott Luuk, Urmas Tartes ja Tarmo Niitla. Võistluse tulemusi vaata veebilehelt www.eestiloodus.ee. Tallinna teletornis saab järgmise aasta 30. aprillini vaadata näitust fotovõistluse parematest tööd aastatest 2013–2016.

Õösorr. Eesti Looduse eriauhind. **Reet Sau.**

Händkakk. Keskkonnaministeriumi eriauhind. **Kalli Lumberg.**

"Rasvatihane pisut erilise vaatenurga alt". Parim foto aasta linnust. **Arne Kiin.**

I koht 8–13-aastaste vanuserühmas. **Kärt Põntson**, 13a.

I koht 14-17-aastaste vanuserühmas. **Kirke Mari Päll**, 14a.

I koht kuni 7-aastaste vanuserühmas. **Ruben Rannamets**, 6a.

Žürii tunnustus täiskasvanute vanuserühmas.
Maris Pärn, 22a.

Aasta linnu joonistusvõistlus

Aasta linnu joonistusvõistlusel osales 2465 autorit kokku 2553 tööga. Töid hindasid Tartu Kunstnike Liidu juhatuse esimees Markus Toompere, Tartu Lastekunsti kooli direktori kohusetäitja Üllar Sillaots, Tartu Ülikooli loodusmuuseumi kunstnikukujundaja Margot Sakson, ornitoloog Uku Paal ja tihaseaasta koordinaator Margus Ots. Parimaid töid saab vaadata veebilehel www.eoy.ee/rasvatihane.

Suur tänu joonistusvõistlust auhindadega toetanud kunstitarvete kauplusele Skizze, teaduskeskusele AHHA, Loodusajakirjale, Eesti Keele Sihtasutusele, kirjastusele Grenader ning kõikidele, kes aasta linnu joonistusvõistlusele nõu ja jõuga kaasa aitasid. Võistlust korraldas Eesti Ornitoloogiaühing koostöös Tartu Kunstnike Liidu, Tartu Lastekunsti kooli ning TÜ loodusmuuseumi ja botaanikaaiaga. Aasta lindu toetab Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Žürii tunnustus 8–13-aastaste vanuserühmas.
Carmen-Katriine Särak, 12a.

Žürii tunnustus kuni 7-aastaste vanuserühmas.
Marten Artel, 1a 11k.

Parim tihasepilt 14–18-aastaste vanuserühmas.
Evgeny Stalmakov, 17a.

Žürii tunnustus kuni 10-aastaste vanuserühmas.
Lilian Peets, 8a.

Parim tihasepilt 11–13-aastaste vanuserühmas.
Mirjam Mäekivi, 13a. ➤

EENeti arvutijoonistuste võistlus

Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutuse struktuuriüksuse EENet 15. arvutijoonistuste võistlusel „Ajarada“ oli rasvatihase aasta puhul üheks

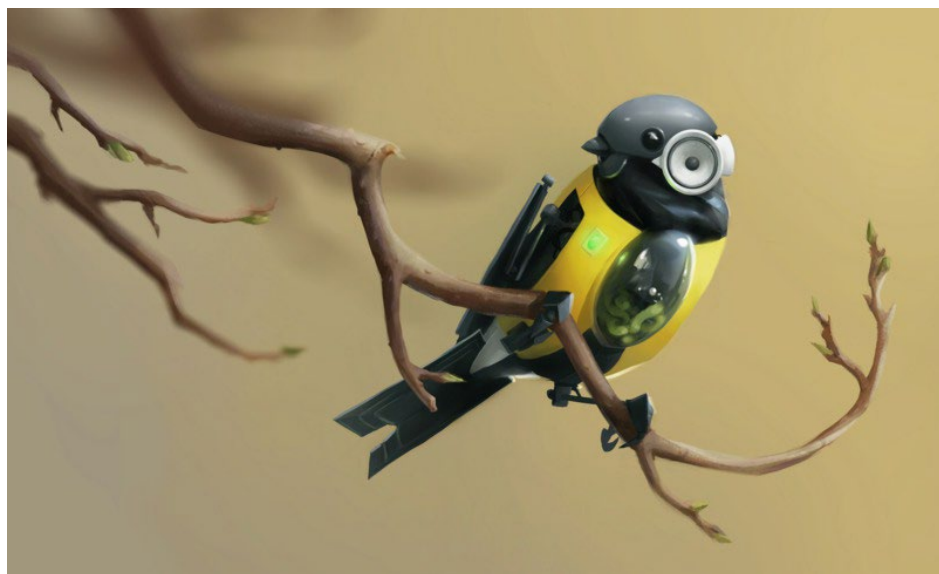
kaheksast teemast „Tii-tii-digitihane“. 4695 autorit saatis võistlusele 5396 tööd, neist tihaseteemalisi 521. Töid hindasid Kristina Lillemets, Sigrid Ots, Henri Zeigo ja Silvia-Sigrid Sillaots,

parimad tihasepildid valisid Sigrid Ots ja Margus Ots. Võistlus toimus koostöös Eesti Rahva Muuseumi ja Eesti Ornitoloogiaühinguga. Vaata lähemalt <http://joonistaja.eenet.ee>.

Parim tihasepilt täiskasvanute arvestuses. **Mari-Liis Kirsimägi**, 20a. ➤

Parim tihasepilt kuni 10-aastaste vanuserühmas. **Varvara Fedossova**, 10a.

II koht täiskasvanute üldarvestuses. **Arno Saar**, 26a. ▼

Žürii tunnustus kuni 10-aastaste vanuserühmas. **Julia Land**, 10a.

Heinrich Veromann 90

Riho Kinks

Heinrich Veromann sündis 29. oktoobril 1926. aastal. Suure osa elust tegeles ta lindude uurimisega Teaduste Akadeemia zooloogia ja botaanika instituudis. Pikka aega osales ta ka Eesti Looduseuurijate Seltsi ornitoloogiasektsiooni juhtimises. Eelkõige on ta tuntud valge-toonekure uurijana. Koos Lembit Rootsmäega koostatud raamat „Eesti laululinnud“

on aga üks parimaid eesti keeles ilmunud linnuraamatuid ja tänini kõige põhjalikum Eesti laululinde käsitlev trükis. Kõige enam meenutatakse Veromanni siiski suurepärase õpetaja ja kaaslasena. Ta oli kaheksa aastat Tartu Noorte Loodusesõprade Maja direktor ja õpetaja. Paljud tema õpilased on praegu tuntud ornitoloogid ja linnuhu-

vilised. Filoloogi ja bioloogi haridusega Veromannil oli väga lai silmaring ning tema kaasaegsete meenutuste järgi oli temaga alati huvitav ja lõbus. Õpilased ja sõbrad kutsusid teda Heinoks, lähedased taadiks. Heinrich Veromann suri 14. oktoobril 1991. aastal. Siin meenutavad taati ja Heinot tema poeg Peeter ja õpilane Kristjan.

Heino 1983. aastal oma lemmiktegevuse juures – noori õpetamas.

FOTO: HELLE KONT

Heino ja tema õpilane, praegune ornitoloogiaühingu nõukogu esimees Margus Ots Vaibla linnujaamas.

FOTO: KRISTJAN ADOJAN

Peeter Veromann meenutab

■ Saime elamiseks ühe toa Tahkuna majakavahi tsitadellis. Sisepääsu majja valvas hundikoera mõõtu kollakas-valkjas ketikoer, kes hüppas, klähvis ja lõrises vihaselt nagu kõik seesugused valvurid. Majakavaht rihtis koera keti parasjagu nii pikaks, et saime kõhtu sisse tõmmates tast mööda hiilida ja majja minna. See oli hirmus. Jõudsim kohale õhtu hakul, pakkisime oma asjad lahti ja pärast kergelt “pioneerieinet” kebisime varakult magama.

Järgmisel hommikul ootas ees esimene vaeraste rändevaatus. Hommikused linnuloendused olid loomulikult Taadi teha... Ärkasin keskhommikul ja hakkasin arglikult majast välja hiilima, endal (koera)hirm naha vahel. Piilusin ukse vahelt välja, ja mis ma näen! Päike paistab, Taat istub, laujupp tagumiku all, kuudi kõrval, ümises miskit laulu ja harjab koera pulsitud pissikarva kasukat, ning koer, see pureja peni, lõsutab risti üle tema jalgade, silmad mõnust kassis. Koer oli nagu ümber tehtud.

■ Professor Eerik Kumaril oli mosse (sõiduauto Moskvits). Kord käisid nad autoga kusagil mingeid asju ajamas. Hiljem küsisin, et kui kiiresti siis sõitsite. “Sirge peal päris kippelt – 60 oli sees.” 60ndatel siis 60-ga.

■ Tädi Lilly ja vanaema elasid Inglismaal. Paar-kolm korda õnnestus Taadil neil ka külas käia. Koju tagasi tulles oli alati rohkem asju kaasa võtta, kui sumadanid mahutada võisid, aga Taat oli osav pakkija, sest midagi ei tohtinud ju maha jääda! Kord avastas tädi, et miskit olulist on siiski välja jäänud, ja uuris, kas selle jaoks kohvris ka veel ruumi on. Vastus oli: “Sõtsekene, siia ei mahu enam hiire peer ka mitte!” Nii peab asju pakkima!

■ Püüdsin meenutada, kas ta kunagi ka kurjalt vandus, aga meenuvad vaid seda sorti “krõbedad” ütlemised nagu “laku panni!”, “oma poiss, aga nii rumal!” või siis “mine sinna, kus pipar kasvab!”. Tasub eeskujuks võtta.

■ Kui sul on probleeme ja tundub, et need muutuvad üha suuremaks, siis “mine Kuu peale ja vaata tagasi. Ja kui see ei aita, siis mine veel kaugemale, mine nii kaugemale kui vaja...” Nii ongi.

■ Ülikooli ajal uurisime ürgvanast lindude välimäärast linnulaulu kirjeldusi, mis kohati tundusid päris naljakad. Kord esitasime Taadile väljakutse linnulaulu eksamik. Võtsime määraja suvalise koha pealt lahti ja lugesime sealt esimese kirjelduse ette. Vana kordas neid sõnu omaette vaikselt ja meie suureks üllatuseks ütles ka liigi ära. Ja nii kümme korda järjest. (Seni) uskumatu. Kas sina tead, kes teeb “mhäk-mhäk”?

■ Ma ei mäleta enam, mis arsti juures Taat tookord käis, aga õhtul sai uuritud, et kuidas siis läks. “Hästi, arst oli terve!” oli rõõms vastus. Ja veel. Räägitakse, et kui ta oma liigestega Puusepa tänava haiglas oli, kostis koridori aegajalt saksakeelseid laule, esitajateks saatusekaaslased: Taat, raviarst ja veel üks palatikaaslane.

Kristjan Adojaan meenutab

■ Veromannil oli Vaibla lähedal, u 4 km kaugusel Võrtsjärvest väike majake, kus ta veetis suure osa suvest. Vahel käis Heino järve ääres rōngastamisega tegelevaid noori vaatamas, aga sagedamini käidi tema juures metsas. Seal sai käidud abis ka kevadel ja sügisel – puid langetamas, aeda parandamas jms. Heinol oli hea lauluhääl ja ammandamatu repertuaar saksa- ja eestikeelseid laule.

■ Tal oli suur kollektsioon linnupiltidega postkaarte. Üks osa linnuõppest seisneski sagedastes viktoriinides, kus järgemööda pidime postkaardipakist võetavatel pildidel linnu ära arvama. Nende pealt sai vaadatud ka tunnuseid, mille järgi liiki määrata.

■ Kui Veromann oma Inglismaa-sugulastel külas käis, oli tal tagasi tulles kaasas helikassette linnuhäältega, mida siis kuulasime. Nalja tegid ladinakeelsete nimetuste inglispärased hääldused, mille üle ikka naerda sai. Näiteks *Bjübōu bjiübōu*.

■ Sügiseti tellis Loodussõprade maja bussi (suur Ikaruse “akvaarium”) ning sõitsime Kablisse. Päeva veetsime mõrra juures, õhtuhämaras hakkasime orienteeruma Heinole kuulunud “Lōvi talu” poole, mis oli pisike põlispuude vahel asunud majake mõned kilomeetrid eemal. Minna tuli üle märja ja mudase heinamaa, ületades lõpuks veel hiigla-

Vaibla linnujaama esimene hooaeg 1987. aastal.

FOTO: KRISTJAN ADOJAN

suure kraavi. See oli tõeliselt müstiline paik – ilma elektrita, nagisevate põrandatega, küünlavalguses. Ornitoloogiaringi noortele väga põnev ja oodatud sügisene seiklus.

■ Kaheksakümnendate algul suri Brežnev. Samal päeval toimunud ornitoloogiaringis tähendas see piduliku meeleoluga ringitundi: “leivaisa on surnud”, nagu Heino ütles, ja seda kauaoodatud sündmust pidi ju tähistama. Eesti ajaloost ja nõukogude võimust rääkides ta midagi väga ei varjanud (ehkki vahel oli kahtlusi, et kellelgi õpilastest on kodus KGB-lane).

■ Käisime linnulaulu kuulamas kalmistutel, jalutasime ka Ropka luhale. Lihakombinaadist möödudes rääkis Heino

lugusid sellest, kuidas keegi ornitoloogidest sealse kondikuhja vahel kajakaid passimas käis ning kontide vahelt käega viibates traktoristi poolsurnuks ehmatas.

■ Ornitoloogiaringiga käisime ka Mee-nikunnos. Toona tähendas see parasjagu pikka jalgisretke Leevilt vana “suure onni” juurde, mis asus praeguse vaatetorni lähedal. Heino tervis polnud vist kiita, aga ta ei kiirustanud, vaatles ja õpetas tee peal linde ning juhatas noored kohale. Onni juures räägiti taas võrtsikaid lugusid. Näiteks sellest, kuidas keegi välismaine linnuhuviline oli ka kord Meenikunnosse toodud ja kuidas võsast teda luuranud julgeolekutöötaja oli kuivkäimla mahutisse kukkunud.

EOÜ sügislaager Lõõlas

7.-9. oktoobril toimus Järvamaal Lõõlas Kaitseliidu Järva maleva õppekeskuses Eesti Ornitoloogiaühingu praktiline sügislaager, mis korraldati kevadise EOÜ mälumänguga kogutud annetuste toel. Ürituse eesmärk oli leida piirkonna metsamassiividest kaitsealuste linnuliikide seni teadmata pesi, et tagada nende kaitse. Esimesel õhtul õpetasid asjatundjad, kuidas metsast pesi leida ja nende omanikku kindlaks teha, ning poole ööni peeti järgmise päeva sõjaplaani. Pärast väsitavat välitööd tehti üheskoos kokkuvõtteid ja vahetati muljeid, toimus mälumäng ja lõõgastav saun. Kokkuvõttes müttas 47 osalejat metsades kokku 360 inimtöötundi. Kuigi loodetud must-toonekure ja kaljukotka pesad jäid leidmata, kaardis-

tati palju muud väärtuslikku: üks väikekonnakotka pesa, kaks kanakulli pesa, kaheksa hiireviu pesa ja neli vääriselupaika. Lisaks saadi kuhjaga emotsioone, näiteks kohtumisest kurjade koerte, jahimeeste, laanepüü, põdra ja oravat himustanud händkakuga. Suur tänu

ürituse peakorraldajale Urmas Abelile, Kotkaklubile, Kaitseliidu Järva malevale, kõigile abilistele ja osalejatele. Sügislaagri pildigaleriid ja üritust jäädvustanud „Osooni“ saatelõiku vaata EOÜ kodulehelt.

Talgulised.

FOTO: URMAS SELLIS

EuroBirdwatch 2016

1.-2. oktoobril toimunud rahvusvahelistel linnuvaatluspäevadel Euro-Birdwatch 2016 lugesid Eesti linnuhuvilised kokku ligi 220 000 lindu 168 liigist. Võrreldes varasemate aastatega oli kirja pandud lindude arv keskmisest väiksem, kuid liikide arv jäi vaid kahe võrra alla senisele rekordile. Selle üks põhjus on ilmselt kogu septembri valitsenud ilus soe ilm. Soodsa rändeilma tõttu toimus paljude liikide massränne septembris ning haned jt alles hakkasid meile jõudma, samas võis veel oktoobri alguses kohata paljusid linnuliike. Siiski toimus ka linnuvaatluspäevadel lindude aktiivne ränne. Näiteks jätkus Pärnumaal Kablis jm sabaühaste erakordselt arvukas liikumine, Tartumaal Mehi-koormas loendati kahe päevaga rändel üle 35 000 linnu, sh vähemalt 6500 tihast, Läänemaal Puise ninal loendati 9300 kaelustuvi jm. Sündis ka üks vaatluspäevade rekord: Ranno Puumets, Kaido Nei ja Andrus Jair kohtasid Eesti lääneosas kahe päeva jooksul koguni 117 linnuliiki, mis ületab eelmist rekordit nelja liigiga.

FOTO: AINAR UNUS

Linnuvaatluspäevadel loendati kõige enam viupart ja valgepõsk-laglesid (mõlemaid üle 21 000), kaelustuvisid ja kuldnokki (mõlemaid ligi 14 000), sookurgi ja merivarte (mõlemaid üle 9000). Kõige sagedamini nähtud liik oli ülekaalukalt aasta lind rasvatihane, järgnesid hallvares, pasknäär, muustrastas ja harakas. Vaatluspäevade kõige haruldasemad leiud olid tuhk- ja

vööt-lehelind ning koldjalg-hõbekajakas, huvitavad liigid olid ka räästapääsuke, valge-toonekurg, lepalind, rukkirääk, loopistrik, rägapart, salu-lehelind, kadakatäks, väike-kärbsenäpp jt.

Eesti Ornitoloogiaühing tänab kõiki vaatlejaid, linnuretkede korraldajaid ning Kristjan Adojaani. Vaatluspäevade lõplikke tulemusi vaata EOÜ kodulehelt.

Flight of the Swans

19. septembril tõusis Venemaal Petsora jõe deltas väikeluikede pesitsusalal oma tiibvarjuga õhku inglanna Sacha Dench, et lennata enam kui 7000 km mööda väikeluikede rändeteed nende talvituskohta Inglismaal. Selle hullumeelse ettevõtmisega soovib ta juhtida tähelepanu väikeluikede olukorrale ja kaitse vajadusele. Ettevõtmise nimi on Flight of the Swans.

Esialgse plaani järgi pidi Sacha Eestisse jõudma juba oktoobri algul, kuid teekond kestis kavandatust kauem. Seejärel toimus 10. oktoobril planeeritud

Sacha Dench
(vasakult teine) Tartu loodusmajas.

FOTO: TOOMAS JÜRIBO

luigekonverents ja perepäev Eesti Maaülikoolis ilma temata. Üritustest võtsid aga osa luigekorüfeed Eileen Rees ja Julia Newth, kes olid koos televisiooniga tunnistajaks ka luigeteemaliste tuulelohede lennutamise maailmarekordi püstitamisele.

Sacha ületas lõpuks Eesti piiri alles 20. oktoobri õhtul. Järgmise päeva hommikul maandus ta Tartus uue Eesti Rahva Muuseumi taga pidulikult otse meedia piiramisrõngasse. Keskpäeval sai linnapea ja linnarahvas Sacha ja tema lennumasinaga tutvuda raekoja platsil ning Sacha kohtus samal päeval ka Tartu loodusmaja ornitoloogiaringi lastega.

Kuna Eesti ilm lendamist enam ei võimaldanud, pidi Sacha ülejäänud maa siin autoga liikuma. Ta kohtus kohaliku kogukonna ja koolilastega Läänemaal Haeskas ja Lihulas ning Pärnumaal Häädemeestel. Tiirutaja trükki mineku ajaks oli Sacha esimese naisena just ületanud tiibvarjuga Inglise kanali.

Eestis toimunud üritused korraldasid Eesti Maaülikool ja Eesti Ornitoloogiaühing koostöös Keskkonnaameti, Tartu Loodusmaja, Eesti Tiibvarjuspordi Liidu, Silberauto, Kollamaa

Võit Leedu linnurallilt

15. oktoobril toimus Leedus linnuvaatlemise võistlus Curonian Lagoon 2016, mille võitis Eesti-Läti võistkond Estbirding. Võistlusel osales 26 võistkonda 120 liikmega Leedust, Lätist, Eestist, Soomest ja Poolast. Võidumeeskond leidis ühe päevaga 112 linnuliiki, edestades ühe liigiga teiseks jäänud Leedu võistkonda. Võistlusel registreeriti kokku 148 linnuliiki, nende seas näiteks ka siberi raat.

Võitjate autasustamine (paremalt):
Peeter Raudsepp, Andris Klepers,
Uku Paal, Margus Ots. FOTO: WWW.BIRDIFE.LT

puhkemaja, Tuulingu puhkemaja ja teistega. Suur tänu kõigile abilistele, eriti Leho Luigujõe. Vaata lähemalt koos pildigaleriiga EOÜ kodulehelt.

Õnnitlused

Eesti Ornitoloogiaühing õnnitleb juubeli puhul ja tänab toetuse eest:

Tarmo Teppe	50
Indar Zeinet	55
Peep Veedla	55
Aavo Kannike	60
Juta Müllerstein	65
Merle Kääri	65
Raul Eenpuu	65
Rein Lootus	70
Rein Merila	70
Iira Vatalin	75
Õie Leis	75
Jüri Keskspaik	80

Osale

■ Tartu raekoja platsile püstitatud kiigemetsas toimub kuni 23. detsembrini igal tööpäeval kell 17–19 **pesakastide meisterdamise töötuba**. Lisateave telefonil 5802 7279.

■ Traditsiooniline **EOÜ aastalõpu koosviibimine** toimub 28. detsembril kell 18 Tartus Baeri maja saalis (Veski 4). Leho Luigujõe ja Indrek Jääts jagavad reisimuljeid Sambias, millele järgneb vaba oleng. Oodatud on ühingu liikmed ja lähemad sõbrad. Lisateave telefonil 742 2195.

Sinikael-pardid.

FOTO: TARMO MIHUSSAAR

■ 14.–15. jaanuar on **talvise veelinnuloenduse** kesksed päevad. Selle pikajalise loendusega jälgitakse meil talvitavate veelindude käekäiku. Osalemiseks tuleb enda valitud jäävabal rannikulõigul või jõel-järvel kokku lugeda kõik kohatud veelinnud. Vaata www.eoy.ee, "Osale". Lisateave telefonil 507 9713.

■ 27.–29. jaanuaril toimub kaheksas **talvine aialinnuvaatus TALV 2017**. Osalemiseks tuleb enda valitud päeval koduaias või lindude toitmiskohas täpselt tund aega linde vaadelda ning kirja panna iga liigi suurim korraka nähtud lindude arv. Vaata lähemalt www.eoy.ee/talv. Lisateave telefonil 5800 2869.

■ 14. veebruaril ilmub traditsiooniline **aasta linnu postmark** koos ümbriku ja postkaardiga. Postkontoritest saab sel päeval ka esimese päeva eritemplit.

Postkastist

29. novembril märgati Saaremaal Kiratsis lumel konutamas tundmatut lindu, kes meenutas „minikurget“. Öhtul püüti lind kinni, viidi tuppa sooja ning anti süüa ja juua. Hommikul ta kahjuks siiski suri. Surma põhjuseks arvati olevat nälg ja kurnatus, sest linnust oli järele vaid luu ja nahk. Kohale kutsutud asjatundjad määrasid linnu tõmmuübiseks (*Plegadis falcinellus*). Võimalik, et see on sama lind, keda mõni päev varem kohati Rootsisis. Kuna talt ei leitud märgiseid vms, on ilmselt tegemist looduslikku päritolu linnuga. Meile lähimad

Saaremaalt leitud tõmmuübis. FOTO: REIN NELLIS

pesitsusalad asuvad Ukrainas ja Ungaris. Varem on tõmmuübisest Eestis nähtud vaid 1978. a. Harjumaal.

Eesti Ornitoloogiaühing kutsub

SUUR LINNUÕHTU

teisipäeval, 13. detsembril kell 18.00
Eesti Rahvusraamatukogu suures saalis
(Tõnismägi 2, Tallinn)

Kavas:
rasvatihase aasta kokkuvõtte ja turteltuvi aasta sissejuhatus
rasvatihase teadusuudised - Marko Mägi
muusikalised vahepalad - Jaan Sööt

Võimalus osta linnuraamatuid ja -meeneid
Linnuõhtu on tasuta, ukseid avatakse 17.30

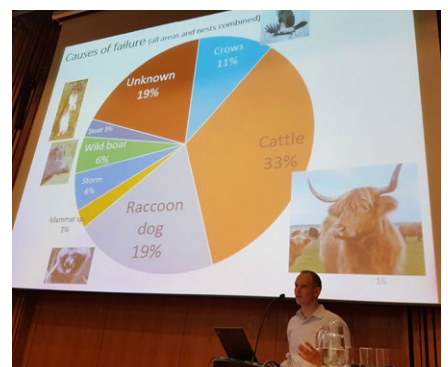

■ 1. märtsil saab igaüks avada oma 2017. aasta **aialinnupäeviku**. Sellega kogutakse teavet aedades tegutsevate linnuliikide käekäigu ja pesitsusedukuse, samuti teiste loomade, putukate jm kohta. Vaata lähemalt www.eoy.ee/aed. Lisateave telefonil 5341 5030.

■ Septembris alustas raadio Elmar koostöös Eesti Ornitoloogiaühinguga pikajalist saatesarja **“Linnutark”**. Selles tutvustatakse huvitavaid linnuliike, räägitakse parasjagu looduses toimuvast ja muust lindudega seonduvast. Saade on vähemalt kevadeni eetris igal reedel kell 9.15 ning järelkuulata Elmari kodulehelt ja taskuhäälingust. Saadet juhib Tiiu Rööp.

■ 11. novembril toimus Tartus Eesti Ornitoloogiaühingu 95. sünnipäeva tähistamiseks **linnukonverents**. Eesti teadlased rääkisid oma valdkonna uuematest uuringutest ja teadmistest alates

Plaanivälise ettekande pidas konverentsi moderaator Marko Mägi. FOTO: ANDRÉS KALAMEES

lindude meditsiinilisest abist kuni ikka veel tundmatu metsiseni. Konverents on nüüd järelvaadatav EOÜ kodulehel. Loe aasta linnu kodulehelt www.eoy.ee/rasvatihane rasvatihasega seotud teadusuudiseid, mida Marko Mägi vahendusel kogunes aasta jooksul 18.

■ Aasta linnu joonistusvõistluse **rändnäitus** on aasta lõpuni Tartus TÜ loodusmuuseumis, 3.–24.01 Tallinnas Skizze galeriis ning kevadel Narvas.

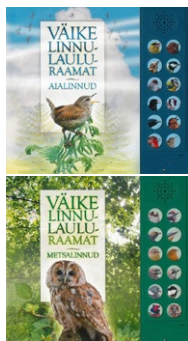
Linnuhvilised soovivad

Eestimaa linnud. 2017. a seinakalender. Kirjastus Grenader ja Eesti Ornitoloogiaühing, 2016.

Traditsioonilise linnukalendri fotode autor on sel aastal hobifotograaf ja linnuhuviline Kilvar Kessler, kes igapäevatööna juhib hoopis finantsinspektsiooni. Peale tavapärase pühade, tähtpäevade jm saab kalendrist teada ka linnuvaatluspäevade ja teiste lindudega seotud sündmuste toimumisajad ning tavalisemate linnuliikide keskmised

saabumisaegad. Kalendrit saab osta suurematest raamatupoodidest ja soodus hinnaga ornitoloogiaühingust. Vaata lähemalt EOÜ kodulehelt www.eoy.ee.

Väike linnulauluraamat. Andrea Pinnington, Caz Buckingham. Tõlkinud Tiit Saar. Sinisukk, 2016. 24 lk.

Kirjastus Sinisukk on välja andnud korraka kaks sama sarja linnuraamatut: ühe aia-, teise metsalindudest. Mõlemad on kõvade kaante ja ka lehtedega ning sisaldavad 12 linnuliigi suurt ilusat fotot, lühikirjeldust ning võimalust kuulata kõigi liikide laulu. Raamatud sobivad lastele, kuigi peab arvestama, et tekstid on kirjatähtedes. Nuriseda võib ehk vaid tõlkeramatute tüüpiliste puuduste üle nagu paar meile võõrast liiki ja alamliiki ning mõned kahtlased, pigem Suurbritanniassa sobivad faktid. Samas tuleb tunnustada tekstide eestindust.

Mustad linnud. Juhani Püttsepp, 2016. 48 lk.

Juhani Püttsepp on enda kirjastatud raamatusse valinud oma jutustused viiest meie musta kuuega linnust: hakist, künni- ja hallvaresest, musträstast ja rongast. Kõik jutustused räägivad inimeste ja lindude suhetest ning põhinevad tõestisündinud lugudel. Neist tuleb välja iga liigi iseloom ja käitumiskombed, kõigis lugudes on ka õpetlik iva. Iga jutustuse ees on väike sissejuhatus, et loo peategelasega pisut tuttavamaks saada. Raamatu on illustreerinud Kadri Ilves, lõpust leiab iga liigi kohta ka Ingmar Muusikuse fotod.

Eesti linnud. Hille Kilk. Ajakirjade Kirjastus, 2016. 48 lk.

Väikeses formaadis pehme kattedega raamatus on juttu 47 Eesti linnuliigist pääsukesest kotkani. Nii tekstid kui ka kujundus ja joonistused (autor Kristi Kindel) on lõbusalt lastepärased ja väga õnnestunud. Laused on lihtsad ja lühikesed ning trükitähtedes, nii et raamat sobib hästi ka lugema õppimiseks. Kurvastab vaid see, et looduskaitsealuse liigi märgi on saanud ainult merikotkas ja kassikakk, aga mitte näiteks kanakull ega toonekurg. Samas sarjas on ilmunud veel raamatud metsloomadest ja koduloomadest.

Eesti loodus

Eesti Looduse septembrinumbris kirjutab Juhani Püttsepp järvekaurist ning Siim Kuresoo oma elamustes suvel toimunud metsi-setalgul. Ajakirja novembrinumbri kaaneloos kirjutab Vallo Tilgar geenide mõjust lindude käitumisele ja kuidas seda uuritakse.

Eesti Jahimees

Ajakirja Eesti Jahimees oktoobri-novembri numbrist saab lugeda Matsalu rannaniitudel rajakaamerate ja lindude tehispesadega tehtud pesarüüsteuringu tulemustest, juba mitmendat numbrit jätkub mõttevahetus metssea mõju üle metsisele.

Hirundo
Nr. 21/2016

Hirundo

Eesti Ornitoloogiaühingu teadusajakirja Hirundo aasta teises numbris on avaldatud Eesti linnuharulduste komisjoni 2015. aasta aruanne, saab lugeda järglaskonna sugude suhtest pikaalistel liikidel ja sellest, kui paigatrüüd on meil talvitavad värvulised. Vaata www.eoy.ee/hirundo. EOÜ liikmetele tuleb Hirundo postiga, teised soovijad saavad seda osta.

Uued linnuliigid

■ 14. oktoobril vaadeldi Ruhnu saarel Eestis esimest korda siberi raati (*Prunella montanella*). Üllatusena rōngastati Pärnumaal Kabli linnujaamas üks lind 18. oktoobril ja järgmisel päeval veel kaks. Praeguseks on üks lind rōngastatud ka Võrtsjärve ääres Vaibla linnujaamas ning vaadeldud kahte lindu Saaremaal ja ühte pikemalt peatunud lindu Tartus, keda nähti seal veel detsembris. Kogu Euroopas on seda liiki varem nähtud vaid 30 korral, sel sügisel on aga teada juba üle 230 vaatluse. Üks invasiooni põhjusi võib olla pikka aega kirdest puhunud soodne tuul. Siberi raadi pesitsusalad jäävadki meist idasse ja kirdesse, peamiselt Venemaale. Siberi raat on 387. Eestis kohatud linnuliik.

Kabli linnujaamas püütud siberi raat.

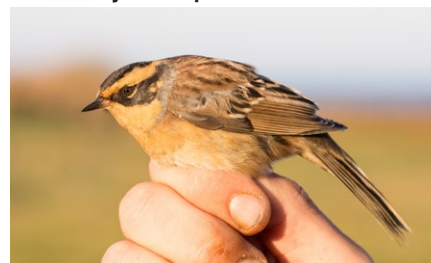

FOTO: MATI ROSE

■ 21. oktoobril vaadeldi Saaremaal lindu, kes on ilmselt bütsantsi või läänelehelind (*Phylloscopus orientalis/bonelli*). Nende liikide eristamine teineteisest looduses on väga raske. Mõnes linnusüsteemis on nad eraldi liigid, mõnes alamliigid. Nende pesitsusalad on Lõuna-Euroopas ja Loode-Aafrikas. Kui linnuharulduste komisjon vaatluse kinnitab, on tegemist Eesti 388. linnuliigiga.

Lääne-lehelind.

FOTO: PIERRE D'ALOUS

Eesti Ornitoloogiaühing

Veski 4, Tartu 51005

Telefon: 742 2195

E-post: eoy@eoy.ee

Tiirutaja toimetaja: Riho Kinks

Telefon: 508 6690

E-post: riho.kinks@eoy.ee

Tiirutaja ilmub neli korda aastas

Lehe väljaandmist on peale märgitud autorite toetanud Keskkonna-

investeeringute Keskus

Küljendus: Eesti Loodusfoto

ISSN: 1736-6844

